

VENLA JYRKINEN

Eläinlääkärinä revontulten mailla

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Otavan Kirjasäätiö on tukenut tämän teoksen kirjoittamista.

Copyright © Venla Jyrkinen ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

ISBN 978-951-1-49936-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

*Yötyön sankareille
ja rakkaille rajan molemmin puolin*

SISÄLLYS

Esinäytös	9
KESÄ	15
SYKSY	63
TALVI	121
KEVÄT	185
Jälkisanat	237
Pieni porosanasto	239

Esinäytös

Kapea tie kiemurteli tuntureiden välissä kivuten vähä vähältä ylöspäin. Se kiersi jäätyneen tunturilammen ja väisti läheltä hipoen pari suurta kivenlohkarettä, kääntyi tiukasti oikealle ennen edessä kohoavaa jyrkännettä ja hivuttautui hitaasti korkeammalle rinteeseen reunaa myötäillen. Tuulen taivuttamat tunturikoivut tuntuivat tekevän kunnia tiellä kulkijalle, kunnes ajoväylä yhtäkkiä suikkasi koivujen katveesta avotunturiin ja ympärillä avautui mustavalkoinen, ääretön erämaa.

Mykkä matkapuhelin nökötti telineessä kojelaudan vieressä. Siitä oli kadonnut kenttä pian valtatieltä poistuttuani. Onneksi olin muistanut tehdä soitonsiirron, sillä täältä minua olisi turha tavoitella. Häätäntyneet viestit poikivista lehmistä ja koipensa katkaisseista koirista saisivat kasaantua vastaajaan, ellei työkaveri ottaisi niistä koppia. Ne saisivat odottaa kaikessa rauhassa, sillä en tiennyt koska palaisin. En ikinä tiennyt, milloin pääsisin palaamaan.

Auto pyristeli eteenpäin lumisella tiellä. Ympärilläni valkoinen vaippa peitti rosoista maata jo osittain, mutta siellä täällä kivet ja mätäävät yhä kurkistelivat tervehtien yllä aukeavaa taivasta ennen hautautumistaan hankeen. Suojaton taival ylängön halki oli tähän vuodenaikaan erityisen karu. Se muistutti erämaan armottomuudesta ja luonnon ketään kumartamattomasta kiertokulusta. Hankeen hautautuva musta maa tuntui kuvastavan myös mieleni maisemaa edetessäni yhä kauemmas erämaan syleilyyn.

Inarin tietämillä alkanut lumisade yltyi vähä vähältä sakeammaksi. Alhaalla laaksossa se oli lempeää ja tuttavallista tuprua, mutta täällä tunturinrinteellä lumisade iski vastaan tuulen kera, eikä sen tervehdyksessä ollut mitään kutsuvaa. Se huiatoi minua pois mailtaan ja kannusti kurvaamaan ojaan jokaisen tielle juoksettuneen lumitönkyrän myötä. Lyhyt päivä alkoi jo hämärtyä. Kaamos teki tuloaan.

”Miten ihmeessä ne tällaisen kelin valitsivat porojen erottelulle”, ihmettelin ääneen, ja apukuskina istuva koira, Humu, kallisti päätänsä puoleeni kuin liittyen kummasteluun. Se oli makoillut valtaosan matkasta rennosti Transporterin etupenkillä, mutta terästäytyi käännästyämme tunturiin johtavalle tielle. Sitäkin näytti huolestuttavan tiellä pysyminen. Koira tuijotti tiukasti horisonttiin ja kallisteli ruumistaan mutkissa tasapainoa hakien.

Napsautin luistoneston pois ja sudittelin kakkosvaihteella hiljaa eteenpäin tien käydessä yhä tukkoisemmaksi. Ajattele, että ajat traktorilla, komensin itseäni ja yritin työntää pois pelkoa tieltä suistumisesta. Mietin vanhaa Valmetia, jota olin pienenä ajanut naama virneessä ukin polvella istuen. Muistojeni kaunis kesäpäivä tuntui olevan valovuosien päässä tästä todellisuudesta. Vanha viisnollakakkonenkin oli aikoja sitten joutunut peltotöistä eläkkeelle ja nökötti nyt vajassa vailla elämäntehtävää.

Minulla sen sijaan tehtävää riitti vaikka muille jakaa. Jossain tämän tien päässä odotti tuhatkunta poroa piikittäjäänsä. Ne tarvitsivat loislääkkeen, ennen kuin pääsivät takaisin vapauteen laiduntamaan. Osa poroista ei saisi lääkettä vaan päätyisi teurastamolle, jonka ohi juuri liukastelin. Huomenna täällä olisi eläinlääkärille hommia, kun teurasetetut porot piti tarkastaa ennen kuin ruhot saisi viedä eteenpäin lihanleikkaamoille.

Ajatus uuvutti minua. Olin tällä viikolla tehnyt jo viisikymmentä tuntia töitä, ja nyt oltiin sentään vasta keskiviikossa. Haaveilin ripeästä erotuksesta ja hiljaisesta päivystysystä, jotta ehtisin ummistaa silmäni edes hetkeksi ennen seuraavan päivän urakkaa.

Tuuli yltyi kilpaa lumisateen kanssa hiippiessämme lähemmäs tunturiylängöllä nököttävää pientä kylää. Pyrytti niin perkeleesti. Tähyilin myräkän seasta tuttua mökkirypästä tunturin laelta, mutta kaikkialla näkyi pelkkää valkeutta. Hyytävästä näkymästä huolimatta käteni hikosivat ratissa, ja takapuolta kuumotti taistellessani tuiskun halki. Penkinlämmitin oli unohtunut päälle, mutta en uskaltanut irrottaa kättä ratista hapuillakseni katkaisijaa. Pysähtyä ei missään nimessä kannattanut, ellei halunnut juuttua tunturinrinteeseen keskelle hyytävää valkeutta.

Lopulta tien sivuilla kohosi hangesta kaksi korkeaa tolppaa. Poroaidan portti oli auki. Mökkikylä pienine tupineen häämötti tummana hahmona tuiskun takaa. Muutamasta ikkunasta kajasti lämmin, kutsuva valo.

Kun hölläsin kaasun poroisännän mökin kohdalla, auto jurnahti välittömästi pysähdyksiin. Se oli tuonut minut perille eikä selvästikään aikonut enää liikahtaa. Irrotin ohjauspyörän nahkaverhoiluun liimaantuneet käteni ratista ja annoin niiden valahtaa raskaina sivuilleni. Kurkustani karkasi syvä henkäys, jota en ollut huomannut pidättäneeni.

Märkä kuono pukkasi kättäni. Silitin Humua ja imin sormenpäillä voimaa sen tutusta turkista. Koira nosti etutassunsa käsivarteni päälle ja istuimme tovin käsikynkässä. Olimme kaksi huojentunutta seikkailijaa, jotka olivat saavuttaneet yhden lukuisista välietapeistaan.

Lepuutettuani hetken päästäni selkänojaa vasten aloin penkoa pilkki-saappaita väkärin jalkatilasta. Ähräsin ne jalkaan ratin takana ja nakkelin riisumani kevyet ajolipokkaat auton lattialle. Tartuin ovenkahvaan. Ovi ei hievahtanutkaan. Sain nojata siihen koko painollani ennen kuin se suostui aukenemaan tuulen työntäessä vastaan toiselta puolelta.

Ujuttauduin ulos autosta ja pudottauduin ohjaamon portaalta alas. Lunta oli puoleen varteen pitkää saapasta ja sitä tunki tuulen voimasta sisään parkatakkini kaula-aukosta. Auton ovi singahti välittömästi takaisin kiinni perässäni. Oven paiskautuminen tuntui tarkoitukselliselta mielenosoitukselta. Itsepähän tänne halusit, auto olisi kai virkkanut, jos olisi osannut puhua.

Kiersin lumessa tarpoen tavaratilan ovelle niin joutuisasti kuin kykenin. Lumi oli muurannut oven umpeen, mutta väkivalta tepsii taas ja ovi aukeni. Kurkotin tavaratilan naulakosta pitkän mustan varikotakkini ja nyhdin sen nopeasti kevyen parkani päälle. Takki oli kuin telta: sen alle olisi mahtunut ainakin kaksi ihmistä tai vaihtoehtoisesti monta kerrosta paksuja pilkkihaalareita. Se ylsi kutakuinkin sinne, minne saappaanvarret päättyivät. Korkea kaulus ja valtava huppu suojasivat nyt niskani armottomalta tuulelta.

Jos olinkin aloittanut työt Lapissa heppoisin varustein, olin nopeasti omaksunut paikallisilta parhaat keinot pärjätä luonnon voimien

kanssa. Täällä trendejä eivät sanelleet catwalkit vaan käytännöllisyys. Muodissa olivat ainaisesti kelkkahaalarit ja puukkovyöt. Jalkaan vedettiin muhkeat pilkkisaappaat tai karvakengät. Tämän hetken trendikkäin asuste erotusaidoilla oli hylkeennahkasta tehty karvalakki, jollaisen nyt survaisin päähäni. Tunsin totisesti astelevani muodin aaltonharjalla kahlatessani hangessa kohti poroisännän kämpän ovea.

En vaivautunut jäämään ovelle koputtelemaan kilpaa ulvovan tuulen kanssa, vaan nykäisin kämpän oven auki ja astuin sisään pieneen pirttiin. Pöydän äärestä kääntyi tuijottamaan kolme paria ruskeita nappisilmiiä. Lapsilla oli edessään höyryävät keittolautaset ja pöydällä lojui sikin sokin kasa koulukirjoja.

”Terve”, nyökkäsin lasten suuntaan ja annoin katseeni kiertää tuvassa. Se pysähtyi pirtin perälle pieneen syvennykseen, joka toimi kammarina. Laverilla makasi kuollut mies.

Kurttuinen ja näivettynyt ruumis lepäsi levollisesti kuin arkkuun aseteltuna, kädet rinnan päälle nostettuina ja silmäluomet hitusen raolleen.

Veri pakeni kasvoiltani.

Vilkaisin lapsia, jotka olivat nopeasti menettäneet mielenkiintonsa minun saapumiseeni ja pistelivät poskeensa lihakeittoa huolettomuudella, joka huokui tietämättömyyttä kuoleman läheisyydestä.

Tömäytin saappaitani kynnysmattoon muutamana kerran karistaakseni niistä enimmäkseen lumet ja astuin varoen eteenpäin kohti kammarisyvennystä. Valmistauduin koskettamaan kylmää ihoa tai tunnustelemaan tarvittaessa vaivihkaa pulssia. Terästäydyin säilyttämään tyynyteni lasten edessä.

Pääsin muutamalla askeleella kosketusetäisyydelle ja ojensin hitaasti kättäni kohti ruumista. Siinä samassa vainaja kuitenkin rävytti silmänsä apposelleen ja pomppasi pystyyn rivakkuudella, jota en osannut ruumiilta odottaa. Kavahdin taaksepäin kurttuisen ukon kömpiessä laverilta jaloilleen ketterästi kuin nuori poika.

Ukon kasvojen syvät uurteet asettuivat nyt iloisen yllättyneeseen ilmeeseen.

”Terve! No mitä se sinä täällä teet?” mies hihkaisi.

”No erotukseenhan minä tulin” vastasin hämmennyksen ja huojenuksen aaltoillessa ihoni alla. Kun mies vain toljotti, lisäsin kovempaan ääneen: ”Piikittämään poroja!” Ehkä ukko ei tunnistanut eläinlääkärinä herättyään juuri kuolleista.

”Tässä kelissä?” ukko jatkoi hihkumistaan, yhä vain yllättyneemmällä nuotilla.

Sanopa muuta, ajattelin. Ukolle kohautin kuitenkin vain hartioitani. ”Kyllä ne minut tänne komensivat.”

Viesti oli tullut illalla, kun olin seissyt vessan peilin edessä ham-masharja suussani. ”Piikitys huomenna klo 15.” Sitä oli seurannut viestirumba kollegoideni kesken, kun järjestelimme päivämme uuteen uskoon mahdollistaaksemme ylimääräisen erotuksen kalenteriin. Olin saanut siirrettyä iltapäivään varatun kollikissan leikkauksen seuraavalle aamulle ja tutkinut aamupäivän potilaiden jälkeen lounastunnillani metsästyskoiran, joka ei suostunut haukkumaan. Lounaani olin syönyt auton ratissa ajaessani tänne. Kollegani oli luvannut hoitaa yhden ihopatin poiston sekä päivystysvuoroni siihen asti, kunnes vapautuisin erotuksesta, jonka nyt odotin alkavan.

”Vaan eihän tässä säässä voi erotusta piittää. Ei net rengit pääse perille. Tie on kyllä varmasti jo poikki”, ukko virkkoi.

”No siitä minä vain äsken tänne perille puskin.”

Tunsin, kuinka hiki hiipi karvalakkini alle yhdessä ymmärryksen kanssa. Kasvoiltani äsken paennut veri teki paluuta ja päätäni alkoi kuumottaa.

Samassa tuvan ovi kävi ja kylmä tuulenpuuska leyhäytti tervetullutta ilmaa niskaani. Nuorempi mies astui pitkällä askeleella pöydän viereen ja seisahtui tuijottamaan minua. Hänellä oli yllään vihreä haalari ja takaraivolla keikkui samanlainen lakinreuhka kuin omassa päässäni, joskin runsaasti enemmän elämää ja tuiskuja nähnyt ja siten kelterävän sävyiseksi värjätynyt.

”Tohtori tässä tahtoi piikittää poroja!” vanha mies virkkoi takanani. ”Tässä kelissä! Minä kerroin, ettei se kyllä ole mahdollista.”

En vaivautunut korjaamaan vääristynyttä käsitystä tahtotilastani, vaikka olisin voinut vaivatta luetella tuhatkunta porojen piikittämistä

mieluisampaa asiaa juuri nyt. Tyydyin tuijottamaan pirttiin astunutta poroisäntää kysyvästi.

”Tässä myräkässä ei kyllä löydä edes tokkaa kokooma-aidasta!” Vanha mies huitaisi kädellään ikkunaa kohti ja puisteli päätään hipsutellessaan villasukkasillaan ohitseni pöydän ääreen.

”Otatko lihakeittoa?” nuori isäntä kysyi ja kääntyi sukkelasti lieden ääreen. Tiesi, pirulainen, että oli unohtanut ilmoittaa minulle erotuksen peruuntumisesta. Ja että minä olin ajanut kolme tuntia tuis-kussa turhan päiten. Kalenterin uudelleenjärjestelystä, miljoonasta muusta hommasta ja hankaluudesta sekä kaikesta säätämisestä hän ei sen sijaan voinut tietää. Ei, kun hänen oma elämänsä pyöri tähän aikaan vuodesta pelkästään porokirnun ympärillä sekä ympäröivässä erämaassa, josta eläimet koottiin aitaukseen. Meidän elämämme yhtyi-vät täällä, mutta minulle tämä oli vain yksi työmaa lukuisien muiden joukossa. Hänelle se oli ainoa.

”Kyllä me varmasti heti aamulla pääsemme alkamaan!” vanha mies totesi hilpeästi ja otti vastaan poikansa ojentaman keittolautasen työntäen sitä minua kohti. ”Ota keittoa!”

KESÄ

KESTILÄ

On olemassa paikka nimeltä Kestilä. Kestilä ei sijaitse Lapissa, vaan Pohjois-Pohjanmaalla, josta tarinamme alkaa.

Kestilä. Sanassa on miellyttävä kaiku. Siinä tuntuu kielen päällä loppaus ilosta ja lämmöstä, nauravista suista ja kepeistä askelista. Notkuvista pöydistä ja päättymättömistä pidoista. Se on sanana kuin Hobitila tai Muumilaakso, joskin noiden paikannimien kaunis sointi tulee meille tutuiksi käyneistä tarinoista. Kestilä on sanana kaunis sillekin, joka paikkaa ei vielä tunne.

Kestilällä on lisäksi yksi yliverlainen ominaisuus Hobittilaan ja Muumilaaksoon verrattuna: se sijaitsee tässä todellisuudessa. Sen voi piirtää samalle kartalle kuin Oulun, Helsingin tai vaikka Hongkongin, pistää Google Mapsiin ja katsoa reittiohjeet. Ei tarvitse venyttää mielikuvitustaan tai karata tarinan matkassa Keski-Maahan, vaan voi ajaa Temmestietä pohjoisesta, Vornantietä lännestä, Vaalantietä idästä tai tulla etelästä Pyhännän kautta, ja siellä se on: Kestilä.

Minulle Kestilä on juuri niin kaunis ja ihana kuin siitä sanana kajahtaa. Minulle Kestilä on täynnä muistoja: lämpimän rieskan tuoksuisia, kesäpäivän kuumia ja aamukasteen kosteita, tallentuneina paljaiden varpaiden ihomuistiin kaikilla niillä kerroilla, kun huussiin on hilpaistu pihan poikki vintillä vietetyn yön jälkeen.

Kestilä on lämpimän räiskäleen maku kielen päällä ja kiukaan päälle nakatusta vanhasta kahvipaketista saunan jälkeen nouseva kuuma ja kutsuva höyry. Kauhtuneeseen pyjamaan pukeutunut saunanraikas ukki, joka nojaa toisella kyynärpäällä pitkään pirtinpöytänsä ja kaivaa kahvipussista pari kiukaan lämmössä hautunutta nakkia, pieniä ne veitsellä ja sipaisee sinappia päälle ennen suuhun pistämistä. Ukin kaljun päälleen poikki kosteana kammatut hiuksenhaituvat, niin perin juurin

tutut ja tuttuudessaan pohjattoman rakkaat. Ja oma tukkapehko, jonka juurta kivistää mummun kiskoessa karpaa siitä läpi lupia kyselemättä. Mummun lämpöiset näpit hiuksissa, hartioilla, tarttumassa käsivarteen ja ravistamassa rakkaudenosoitukseksi.

Sitä kaikkea on Kestilä. Ja Kestilästä alkaa minun matkani eläinlääkäriksi.

LEHMÄ

Lehmilaitumelle oli matkaa. Piti kävellä navetan päädyssä pihan poikki ja marssia pottupellon laitaa alas kankaalle. Siellä edessä oli vielä pitkä suora peltotietä laidunlohkolle, joka levittäytyi vihreänä kenttänä metsän keskellä.

Ukin olkapäillä matka kulki joutuin. Ukillä oli pitkät jalat ja sitäkin pitempi askel. Suurista saappaista kuului verkkaiseen tahtiin tömpstömpst, kun hän heilautteli kinttuaan toisen eteen. Olin kulkenut alkumatkan ukin rinnalla omissa punaisissa kumppareissani kipittäen, mutta kun tahti hyytyi, ukki nakkasi minut hartioilleen.

Sandra jolkotteli kanssamme tien laitaa pitkin. Senkin askel oli joutuisa ja punainen turkki kiils iauringonpaisteessa. Kohta se ei kyllä enää kiiltäisi, sillä tiesin, minne koira aikoi. Se halusi uimaan savirooppiin, syvään ojaan peltotien laidalla. Sieltä se aina kömpi vettä valuvana ja savesta harmaaksi muuttuneena, tyytyväisenä ja virkistyneenä ja kellotteli pihamaalla varjossa, kunnes savi kuivui sen turkkiin ja mummu harjasi koiran puhtaaksi.

Lehmät ammuivat tervehdykseksi, kun saavuimme laitumen laitaa. Ukki kumartui avaamaan porttia, ja minä rutistin hänen isoa päätänsä käsieni välissä. Lippalakin alla oli hiki, sileä iho ohimoilla tuntui märältä sormissa. Suuri käsi sulkeutui kapean sääreni ympärille, kun ukki ojentui jälleen täyteen pituuteensa.

Portti ei ollut kummoinen: pelkkä laitumen rajaava lanka vain. Ukki osasi avata sen näppärästi. Omin sormin tiesin olla koskematta viattoman näköiseen mutta petolliseen sähkölankaan. Lankaa varoivat lehmätkin, sillä eivät ne yrittäneet karkuun laitumelta.

Ei sillä, että karkumatka olisi kiinnostanut niitä muutenkaan. Ne olivat onnellisia lemmiä, saivat olla laitumella päivät ja yöt, ja metsän laitaan pääsi suojaan säältä. Ne kävivät kaksi kertaa päivässä navetassa lypsillä ja nauttimassa väkirehua. Mummu aina jutteli niille mukavia ja pesi utareet huolella, harjasi, jos kankku oli päässyt likaantumaan, ja

tarjosi hyvät ruuat. Ukki ei juuri jutellut, sen kun joskus urahteli vähäsen, mutta ei se lehmii haitannut. Pahantahtoinen ukko ei ollut, vaikka hiljainen olikin, kaiken kaikkiaan säyseä ja kiltti mies.

Ukki huhui Ruusua. Ruusu oli lauman johtaja, suuri, melkein kokonaan valkoinen sarvipää. Se oli upea näky vihreällä laitumella, uljas ja viisas lauman valtiatar. Sen pitkät sarvet välkähtivät auringonvalossa, kun se kohotti päätään nähdäkseen ukin. Minäkin olin jo oppinut, että Ruusu kutsuttiin aina laitumelta ensimmäiseksi. Kun Ruusu käveli keulilla, muut lehmät kyllä seurasivat sitä empimättä.

Ja niin kävi: Ruusu asteli määrätietoisin askelin luoksemme ja portista ulos. Yksi kerrallaan muut lehmät nostivat kosteat turpansa maasta ja liittyivät jonoon Ruusun kintereille. Ukki lähti lompsimaan viisipäisen lauman perään ja vihelsi Sandraa. Koira kömpi ylös tien laidan roopista vettä valuvana ja lähti jolkottamaan lauman keulilla kotia kohti. Lehmien katseet seurasivat sen kulkua. Joku ammui, ja minusta oli ihanaa kuulua tähän joukkoon, joka verkkaisesti taivalsi tuttua tietä pitkin navetalle.

Mummu oli jo meitä vastassa. Muutama tumma kiehkura tunki esiin päähän sitaistun huivin alta, hänellä oli kädessään rätti ja harja. Parsiin oli levitetty tuoreet pehkut, ja ruokintapöydällä odottivat kauhalliset kauranjyviä. Näihin parsiin lehmät marssivat määrätietoisesti. Jokainen tiesi oman paikkansa ja sen, mitä seuraavaksi tapahtuisi. Oli lypsyn aika.

Lypsyä odotin minäkin muki kourassa mummun vierellä. Lypsylämmin maito oli parasta herkkua mitä tiesin, ja mummu annosteli sitä utareista hövelisti sitä mukaa kuin mukini tyhjjeni.

Viimeisenä oli lempilehmäni vuoro. Olin ristinyt musta-valkokirjavan friisiläisen Kaverilehmäksi, sillä se oli säyseä ja tuttavallinen. Se kurkisteli minua parrenraosta ja tunki kosteaa turpaansa lähelle. Sitä sai rapsuttaa väsymiseen asti, ja meidän rapsutimme, minä ja mummu. Se antoi meille maitoa, ja me pajjasimme sitä kiitokseksi. Mahdottoman mukava lehmä se oli ja niin kovin kauniskin. Sen selkä kiili mustana ja mahanalus hohti valkoisena, silmät tuikkivat lempeinä pitkien ripsien takaa.

Täällä minä tutustuin lehmään, mummun vierellä ja ukin olkapäillä, eikä navetan tuoksussa myöhemminkään nenässäni haissut pelkkä lanta vaan ennen kaikkea rakkaus.

VIRIILI NUORUUS

Vintin lattia narahti, kun heitin jalkani sängynreunan yli ja kohottauduin seisomaan. Herätyskello kilkatti hyllyllä juuri käteni ulottumattomissa, ja hyvä niin, sillä näin sille ei voinut kääntää puoliunissaan kylkeä. Astuin hyllyn luo ja vaimensin laitteen, joka oli toimittanut uskollisesti tehtäväänsä jo vuosikymmeniä herätellen aikoinaan äitini-kin kouluun samaiselta vintiltä.

Riisuin yöpaidan ja kiskoin päälleni kampeet, jotka mummu oli kantanut eilen narulta sisään ennen sadetta. Iloisen vihreä t-paita, jonka rintamuksessa komeili kolme suoraselkäistä ayrshire-hiehoa, tuoksui jälleen puhtaalta ja raikkaalta.

Rymistelin portaat alas ja pinkaisin pihan poikki huussiin paljain jaloin, kuten pikkutyttönä. Aamukasteinen nurmikko kutitteli viileänä varpaita, mutta vanhan navetan päädyssä auringonvalossa kylpevät huussin portaat tuntuivat jo lämpimiltä jalan alla. Taivas oli pilvetön ja ilma seisova. Eilinen sade oli enää vain muisto. Tästä päivästä oli tulossa kuuma ja turhankin hikinen kumisessa esiliinassa vietettäväksi.

Avasin oven säpistä ja astuin sisään huussiin, jonka lattiaa koristi mummun kutoma räsymatto ja seiniä lasten ja lastenlasten piirustuksista koottu taidegalleria. Oli maisemia ja auringonlaskuja, hevosia ja koiria. Minun katseeni osui silti aina ensimmäisenä enoni maalamaan ilkkurisesti virnistävään peikkoon, joka seistä tökötti henkseli-housuissaan vanhan ladon edustalla.

Huussi oli perhemallia. Valitsin kolmesta reiästä keskimmäisen, kuten aina nykyään. Lapsena olimme käyneet kiivasta taistelua serkkuni kanssa siitä, kenen vuoro oli päästä istumaan oikeanpuoleiseen pienelle takapuolelle sopivaksi mitoitettuun reikään, jonka edessä oli ukin nikkaroima ylimääräinen porraskin. Toinen joutui keikkumaan

isomman reiän laidalla ja varomaan humpsahtamasta reiän läpi lantalaan. Huussiin mentiin silti aina yhdessä, vaikka vuoroakin olisi voinut kai odottaa.

Takalistoni oli vaivihkaa vuosien varrella kasvanut ison reiän mittoihin, ja serkkukin oli lähtenyt Espanjaan huussinrei'istä taistelemasta. Aika muutti asioita.

Pihalla virutin kädet ja pesin kasvoni sadevesisoikossa ennen pirttiin marssimista.

”Siinon hellalla riisipuuroa!” mummu kailotti heti minut nähdesään. Rieskavoileipiäkin näkyi olevan pino valmiina eväsleiviksi tehtyinä ja voipaperiin käärittyinä. Vieressä seisoj pullo viinimarjamehua.

”Kiitos, pistän työt latautumaan ensin!” huikkasin kammariin poiketessani.

Tietokoneen avattuani vetelin lautasellisen puuroa ja ryystin kupillisen kahvia ukin kanssa. Hain laukkuni vintistä, ja palatessani takaisin alakertaan löysin mummun ja ukin kammarista tulostimeni ääreltä lukemassa kilpaa päivän työlistaan.

”Hei!” älähdin ja sieppasin paperit. ”Eihän näitä saa kaikelle kansalle esitellä.”

”Vai kaikelle kansalle, tuttujahan tuossa on lista täynnä!”, mummu puolustautui ripeästi. ”Kerropa kuule Leenalle terveisiä, kun sinne Veneheittoon menet, se on sinun äitiäsi nuorena likkana paimentanu ennen kuin emännäksi läksi”.

Sulloin paperit laukkuun eväiden kanssa ja heilautin mummulle ja ukille heipat. Nappasin eteisestä mukaani mustan salkun, jonka olin tuonut eilen työpäivän jälkeen sisälle perusteellista puhdistusta varten.

Talon takana odotti punainen Opelini valmiina päivän kierrokseen. Avasin takakontin ja laskin salkun liinoilla sidotun, suuren kartionmallisen säiliön viereen. Yhdistin salkun sähköpiuhaan, tarkistin kaiken tarvittavan olevan mukana ja iskin takaluukun kiinni. Kipusin auton rattiin ja naputtelin tuulilasiin kiinnitettyyn navigaattoriin ensimmäisen talon osoitteen.

Talo sijaitsi kunnan laitamilla pitkän koivujen reunustaman pihatieen päässä. Pihapiiriä ympäröivät päärakennuksen lisäksi kauniit